

Poziv kritičnemu umu

Razmišljanje ob izjavi »Islam in Zahod« stalne komisije »Krščanstvo in pravičnost« v Kataloniji

Kakor povsod po Evropi in drugod po Zahodnem svetu se tudi v Kataloniji srečujejo z vprašanjem islama. Od 11. septembra 2001 dalje, še bolj pa od 11. marca 2004, ko je Madrid doživel svojo moro, je ta problem postal nadvse pereč, saj so ZDA razglasile »vojno zlu«. »Zlo« enačijo najprej z muslimanskimi teroristi, potem pa z vsakim, ki jim ni všeč, in za katerega razglasijo, da jih ogroža. V to norost so potegnile, ker so pač ZDA edina velika sveta, ki se jim noče nihče zameriti, ves razviti Zahodni svet, kamor spadata tako Španija kakor Slovenija. Španija je že drago plačala svojo podporo ameriški politiki. Ne samo, da je nekaj izredno prebrisano in zločinsko postavljenih bomb povzročilo veliko žrtev in materialne škode, ampak so uspeli teroristi spremeniti tudi rezultat španskih državnoborskih volitev, kar pa pomeni, da so Španci na nek način postali talci majhne in neznane skupine nasilnežev. Ameriko je strah in ta strah izvaža v obliki nesmiselnih in pretiranih varnostnih ukrepov, ki jih običajno občutimo le na letališčih. Še bolj pa je tragično, da so tako opevane državljanske pravice, velika pridobitev Zahoda, bile tako hitro žrtvovane utvari varnosti s posebnimi zakoni, ki so jih na hitro sprejeli takoj po zloglasnem 11. septembru. Že nekaj let doživljamo uničevanje klasičnega pravnega reda, ki je med drugim temeljil na dveh predpostavkah: da je sodstvo teritorialno (se pravi, da ti ne morejo soditi tam, kjer nisi storil prekrška/zločina) in da je obtoženi nedolžen, dokler mu ne dokažejo nasprotnega. Prvo pravilo se ruši že dalj časa. Predvsem pa od takrat, ko so

evropski sodniki začeli preganjati razne diktatorje zaradi krivic, ki so jih naredili v svojih deželah, pa čeprav so bili tam že pomiloščeni, kar je bil sklep demokratičnih oblasti tistih dežel. Pomilostitve so politično dejanje s pravnim učinkom, zato je početje nekaterih evropskih sodišč (ki je verjetno tudi politično pogojeno) moteče in je razdražilo cele dežele, ki se trudijo, da bi premagale nasilje iz preteklosti. Drugi temeljni pravni princip pa je bil ukinjen za primere terorizma. Kdor je obtožen tega domnevnega zločina, mora dokazati svojo nedolžnost, kar pa je včasih dolgotrajen in težak proces, za katerega navaden državljan nima ne sredstev ne dokazov. Organom pregona (FBI, policiji, ipd.) omogočajo t.i. »domovinski zakoni« podobno postopanje, kakor ga je zloglasni 133. čl. dovoljeval UDBI in policiji v Jugoslaviji. Da se ne bi z islamom soočali povsem pavšalno in površno, je komisija »Krščanstvo in pravičnost« izdala izjavo o *Islam in Zahodu*. Vsa izjava izzveni kot poziv, naj se Zahodnjaki oklene kritičnega uma, ki ga tako hvalimo, a ga vedno žrtvujemo gospodarskim interesom. Izhodišče izjave je, da Zahod ni krščanski in da v sedanjem nasprotovanju z islamskim svetom ne gre za versko vojno, ampak za kulturni spopad, v katerem pa ima svoje mesto in vlogo tudi vera.

Islam kot verstvo

Islam je silno pester pojav in ne smemo absolutizirati prenapete oblike, ki jo srečujemo preko medijev, ki preprosto in enostavno največkrat enačijo islam s terorizmom. Po-

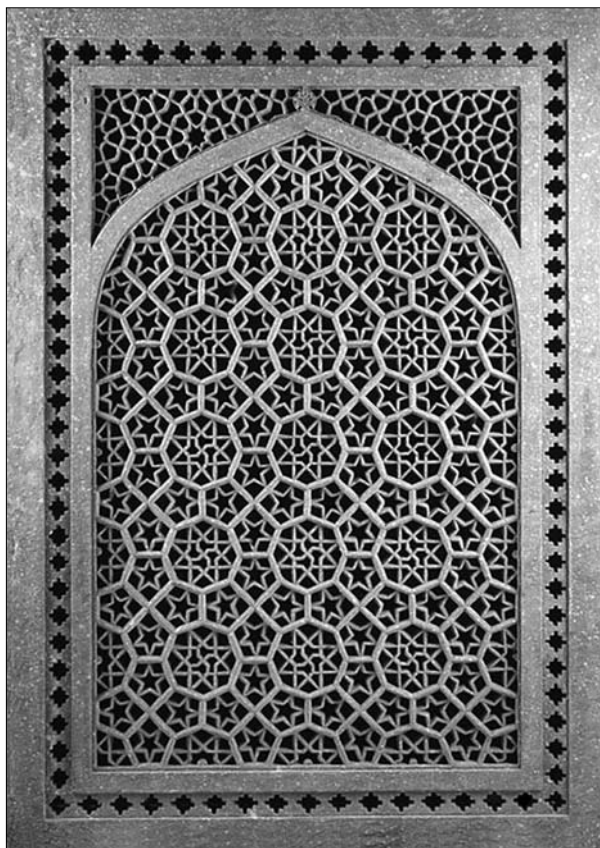
sebeno težko je govoriti o neki veri, če ji sami ne pripadamo. Predpostavljamo pa, da so vsa verstva v službi človeka, ki ga hočejo po točno določeni poti pripeljati k Bogu. Pri tem se poslužujejo izrazov, ki si niso popolnoma enakovredna in imajo različne poudarke. Islam poudarja »podvrženost« in mu je tuj prisrčen krščanski odnos do Boga. Nezaslišano je, da bi musliman klical Alaha »Očka«, kakor kristjane uči Jezus. Veliko bolj poudarja Božjo resnost in oddaljenost. Ko krščanstvo in islam govorita o življenju po smrti, si ga predstavljata popolnoma različno. Prvi govorimo o življenju z Bogom, drugi pa veliko bolj o življenju, ki je neskončno izpopolnjeno uživanje, kakor ga poznamo tu na zemlji. V islamu se razdalja med Bogom in človekom nikoli ne premaga, kakor se to dogaja v krščanstvu po sredništvu Jezusa Kristusa. Kljub temu pa v islamu Bog odločilno posega v življenje človeka. Prežetost zemeljskega življenja z božjim je tako velika, da si je nemogoče predstavljati avtonomijo zemeljskih stvarnosti. To je področje, ki je Božje, in področje, ki je človeško, kakor uči Drugi vatikanski koncil. Musliman si tudi ne more predstavljati »kenoze«, božjega izničenja, o katerem toliko govorimo kristjani. Na nek način je islam najbolj »religiozen« od vseh verstev tega sveta. Bog bo vedno ostal na svojem bregu, človek pa na svojem. Zato je to tudi zelo preprosta vera. Kljub temu pa je v teku časa nastala bogata mistična tradicija, ki se je v marsikaterem izrazu zelo približala izrazom krščanske mistike in je zato danes pri mnogih islamistih v nemilosti.

Zahodnjaki zelo radi izražamo zelo pavalne sodbe o islamu, čeprav ga ne poznamo dobro. Ne razumemo najbolje izraza »sveta vojna«, ki ga mnogokrat uporabljajo za opravičevanje vsega nasilja, ki ga teroristi povzročajo. Obenem pa se moramo zavedati, da je prepletenost islama z arabsko kulturo tako velika, da so se uveljavila pravila obnašanja, ki

jih v Koranu ne najdemo. Predvsem gre tu za odnos do žensk, saj ni ničesar v njihovi sveti knjigi, kar bi zagovarjalo ali podpiralo »mačistične grehe« proti nežnejšemu spolu, ali talibansko obnašanje in druge navade, ki jih Zahodnjaki razumemo kot nasilje in zato nedopustne. Veliko bolj lahko vidimo v vseh teh navadah prizadevanje, da bi se z zlorabo vere ohranili privilegiji moških nad ženskami. To pa ni verski, ampak predvsem kulturni problem, ki se skriva za versko terminologijo in je prisoten v vseh kulturah, ki jih navdihuje islam.

Spopad

Dokler se je Zahod zoperstavljal komunizmu in ga predstavljal sebi in ostalemu svetu kot največje in absolutno zlo, je islamski (predvsem arabski) svet le poredko prihajal na naslovnice časopisov in glavne dnevnike RTV postaj. Z letom 1989 pa se je »Veliki sovražnik« sesul vase na presenetljivo miren način in brez vidnega posredovanja nakopičenih vojaških zmogljivosti. Kakor da bi Zahod potreboval novega »absolutnega nasprotnika«, se je prav takrat pojavil Irak in njegov Sadam. Zahod pridiga in razglaša eno, dela pa drugo. Tako govori o miru, a širi vojno, govori o toleranci, a izvaja nadvlado in kolonializem. Korenine te razdvojenosti najdemo v nezdružljivosti antropoloških idealov Zahoda in njegovimi ekonomski cilji. Zahod ne zna harmonizirati enega in drugega. Vse prevečkrat se zgodi, da so veliki antropološki ideali žrtvovani na oltar brezobzirne blaginje. Ekonomija pa zahteva zase nekritično vero. Vsi poznamo izraze kot »zaupanje investitorjev«, »zaupanje potrošnikov« in podobne, ki jasno kažejo, da se terja brezpogojno in nekritično verovanje v sedanji ekonomski red. Že majhen dvom o eni od teh »dogem« lahko povzroči velikanski finančni ali ekonomski potres. Vsa medijska mašinerija, ki podpira sedanji gospodarski red, je usmerjena v to, da nihče ne sprašuje in da



Okenska mreža, 2. polovica 16. st., Indija, rezljan obrežni kamen, 186 cm x 130 cm x 9 cm, Metropolitanski muzej umetnosti, New York.

vsi brezpogojno verjamemo v »svete resnice gospodarstva«. Čim bolj smo ljudje nekritični in pasivni, tem bolje deluje ta sistem. Kolikšna je cena za našo (zahodno) blaginjo, tega se nihče ne sprašuje. Če pomislimo, da so samo ZDA krive za četrtno vsega onesnaževanja s CO₂ in da nimajo nobenega namena, niti najmanjšega ne, da bi tu kaj spremenile, čeprav je že jasno, da bomo posledice nosili vsi, potem vidimo, da je med ekonomskimi in antropološkimi ideali velik razkorak, ki pa je zaznaven že v koreninah modernosti. Montesquieu ali Voltaire sta bila pripravljena žrtvovati človeka v prid gospodarstvu, saj sta oba podpirala suženjstvo. Zahod ne dovoljuje, da bi se osnovne dogme lastne ekonomije postavljale

pod vprašaj. Na tej točki se dejansko končuje vsaka svoboda misli in govora.

Kljub temu pa je Zahod napolnil svet s svojo čudovito retoriko o človekovih pravicah, enakosti, bratstvu in svobodi, kar pa je v praksi razumel kot privilegij zase. Logično je in ne bi se smeli čuditi, če naše ideale obračajo proti nam. Zahod se v vojnah vedno bojuje »za totalno dobro« proti »totalnemu, demoniziranemu zlu«, kar je ameriški predsednik Bush znova ponovil, ko je govoril o »osi zla«.

Prava bitka pa je vsekakor drugje. V Danielovi knjigi najdemo pripoved o štirih zvreh, ki so predstavljale velika antična cesarstva, zoper katera se bori »sin človekov« (prim. Dan

7). Iz te alegorije bi lahko rekli, da v svetu obstajajo štiri imperialne sile: 1. rasa, ki so jo hoteli uveljaviti nacisti, 2. razred, ki so ga zagovarjali komunisti, 3. trg, ki se kaže kot imenitno sredstvo obvladovanja, ustvarjanja apartheidov in holokavstov, čeprav si tega ne razlagamo kot trajno, ampak kot začasno, in 4. panarabska želja po stari veličini, ki se je začela uresničevati prav v tem času z islamskim terorizmom. Ostali sta le še ti dve zadnji imperialistični težnji. Zato prihajata dan za dnem v čedalje bolj jasen in krvav konflikt. Lahko bi rekli, da gre za spopad »popolne sekularizacije« in »popolne politične religije«.

Kam gremo?

V XXI. stoletju se jasno zarisuje spopad med bogatim in do zob oboroženim Zahodom, ki mu stoji nasproti nepregledna množica revežev in fanatični gnev muslimanskih množic, ki se oplaja ob strahu, ki je prevzel Zahod. Trezen pogled na stanje družbe v zahodnih državah razodeva, da se tako v Ameriki kakor v Evropi krepi laicistični fundamentalizem, ki stopa na pot zatiranja svoboščin in pravic s sprejemanjem zakonov, ki omejujejo osebno in versko svobodo v imenu »boja proti terorizmu«. Na obeh straneh je zloraba vere v politične namene očitna, pa čeprav je vera Zahoda čisto laična in nereligiozna. Zloraba vere v ideološke namene je tako preprosta, da jo Zahodnjak zlahka prepozna. Čeprav so pristopi za »navduševanje« svojih čet precej podobni, pa imajo Arabci nedvomno psihološko prednost pred Zahodom. Njihovi borci so pripravljeni tudi umreti. Smrti se ne bojijo in jo štejejo za svojo častno dolžnost. Samomorilski atentatorji ne povzročajo velikih škod (v vojni je tudi sesutje dveh stolpnic nekaj majhnega), pač za povzročajo pravo historijo strahu v svetu, ki se boji. Zahod, ki je izgubil občutek za nevarnost življenja, se popotaplja v lastnem strahu. Zato je primoran čakati na naslednji udarec teroristov. Čakanje

je pa veliko bolj naporno kakor napad, ker zahteva napetost in žre živce. Morda bi morali napad na Irak pogledati tudi skozi očala nepotrpežljivosti in psihološke šibkosti edine velesile sveta.

Zlahka se zatekamo k utvari, da spopada sploh ni. Rajši se zatekamo v fatamorgano varnosti, kakor da bi gojili svobodo, ki zahteva tveganje. Med načeli Benjamina Franklina je tudi stavek, ki nam sprašuje vest: »Kdor žrtvuje svobodo varnosti, si ne zasluži ne prve ne druge.« Danes Zahodnjaki, na čelu z Ameriko, delamo prav to. Kdor se noče varati, se pripravlja na dolg, zelo dolg spopad med Zahodom in arabskim svetom. Spopad brez pravil in brez bojnih črt, spopad, v katerem bo vse dovoljeno, ker ga ne bodo bili na bojnih poljih redne vojske, ampak na ulicah in trgih »navadni ljudje«, predvsem verniki, ki bodo trpeli, ker svojih vlad ne bodo mogli prepričati, da bi ravnale drugače, in ker je retorika Zahoda pri muslimanih enačena s krščanstvom (katolištvom). Zloraba islama za politične namene pa prinaša s seboj tudi zatiranje kristjanov. V Iraku so atentati na arabske kristjane nekaj vsakdanjega, v Libanonu so spremenili strukturo prebivalstva muslimanom v prid s pravimi pogromi, le vprašanje časa je, kdaj se bo začelo kaj podobnega v Evropi. Ne pozabimo pa, da tudi laicistični dogmatiki niso nič manj nestrpni do kristjanov in prav radi spodbujajo muslimanstvo, da bi »dražili katoličane«, kar se prej ali slej vsem bridko maščuje.

Naloge Evrope

Veliko napako bi storil, kdor ne bi v pojmu »Zahod« razlikoval med Evropo in ZDA. Zgodovinski razvoj enega in drugega pola je tako različen, da je kljub podobnostim tudi precej velikih razlik. Evropa bi morala hoditi po samostojnih poteh in ne capljati za Ameriko, ki je močnejša in bolj dinamična. Vendar je potreben za tako samo-

stojnost tudi pogum, ki ga ta hip očitno ne premore. Amerika gradi svoj svet na podlagi »ideologije uspeha«. Uspeh za vsako ceno in brez vsakršnih ovir, še najmanj ovir moralnih zakonov, in to kljub temu, da so vrednote in morala veliko bolj prisotne v ameriški družbe kakor v evropski. Tudi nacistična Nemčija je gradila na tej predpostavki uspeha za vsako ceno. Gospodarska in vojaška uspešnost nacizma sta bila brez primere, saj sta Nemčijo pripeljala iz hude gospodarske krize v nekaj let blaginje. Vendar so bili ti uspehi grajeni na nedopustnih krivicah, ki so bile seme propada nacionalsocializma. Komunizem se ne more pohvaliti niti od daleč s takimi uspehi, kakor jih je lahko pokazal nacizem. Evropa ima torej izkušnjo z gradnjo učinkovitih sistemov, ki pa so stali na gomilah usmrčenih sovražnikov. Zato ne bi smela nikoli tega pozabiti. Napor, ki ga je EZ vložila v skupno valuto, je veliko večji kakor napor, ki ga vlaga v gradnjo kontinentalne zunanje politike, ki bi upoštevala pravice in dolžnosti narodov, držav in ljudi, majhnih in velikih.

Izgleda, da v Evropi gradimo svojo skupno eksistenco na »kulturi me nič ne briga in ničemur, kar si lahko privoščim, se ne bom odpovedal«. Ta potrošniška mentaliteta, ki ne priznava moralnih norm, posebno ne krščanskih, ustvarja Evropo kratkovidnih materialnih ciljev, ki se utaplja v bogastvu. Živimo za tukaj in sedaj, brez upanja na prihodnost in brez energije za spreminjanje sedanosti. Taka Evropa postaja le nemočna »starka«, ki sedi na bogastvu idej in dobrin, ki jih bodo podedovali drugi. Take Evrope ne potrebuje nihče, zasluži si le smrt. Evropa potrebuje spreobrnjenje, potrebuje vračanje k svojim koreninam, ki so mnogoplastne, a jih je najbolj prepojilo krščanstvo. Vsak Evropejec, ki zatira krščanstvo, žaga vejo svoje lastne identitete. Dvesto let truda in dela vplivnih manjšin, da Evropo odtrgajo od lastne identitete,

je pripeljalo Staro damo pred prepad izumrtja... Kaj bo sedaj storila?

Brez Evrope, ki bo znala integrirati vso svojo tradicijo (duhovno, politično, kulturno in gospodarsko) v skladno celoto, ne bo pravega prispevka, ne bo alternative v epohalni bitki med islamom in Zahodom. Še več, dokler Evropa dopušča, da islamisti enačijo Zahod s krščanstvom, čeprav vsi dobro vemo, da danes ta enačba ne drži, kaže na svoje lastno nedejavnost in sprenevedanje v soočanju s tem pojavom. Kakor da bi pričakovali, da se bodo lotili Cerkve in pustili pri miru laično državo. Taka nojevska drža, taka otrplost ne koristi nikomur in samo prelaga rešitev problema v daljno prihodnost.

Evropa se mora prebuditi v svojih državljanih, ki se ne pustijo zapreti v »zakristije brezbriznosti«, v »zakristije nakupovalnih centrov« in v miselne zakristije »me nič ne briga«. Kakor se kristjani niso pustili zapreti v zakristije s strani laicistov, ateistov, komunistov, liberalcev, tako se državljani ne smemo pustiti zapreti v razne zakristije, ki nam jih pripravljajo manjšine, ki iščejo le svoj profit in interes. Naš interes je, da smo politično aktivni v najširšem pomenu te povedi.

Iskanje rešitev

Katalonski odbor »Krščanstvo in pravičnost« predlaga različne smeri iskanja rešitev za »sveto vojno« terorizma-protiterorizma, v kateri živimo. Prvi korak, da bi bolje razumeli položaj vojne-nevojne, v katerem živimo, je vpogled v mentaliteto nasprotnika. Če hočemo najti sprejemljive rešitve, se moramo posvetiti spoznavanju vere, ki navdihuje teroriste. Islama se bojimo, ker kipi od življenja (najprej čisto biološkega, saj zadnjih sto let doživlja biološko širitev, ki se ji je Zahod odpovedal že od sedemdesetih let prejšnjega stoletja. »Mladi« islam stoji nasproti »ostarelemlu« Zahodu). Bojimo se pa islama tudi zato, ker so naše zgodovinske izkušnje z njim

slabe. Evropa se je skoraj tisoč let borila proti vojaški širitvi islama na Iberskem polotoku proti Mavrom in na Balkanu proti Turkom. V tem procesu je južna obala Sredozemlja postala tuja evropskemu kulturnemu krogu, sedaj se pa sooča s stalnim dotokom priseljencev iz teh območij, ki so muslimani in ne kažejo prave volje, da bi se vključili v evropsko družbo tako, kakor si to predstavlja domača javnost. Priseljenci ostajajo zvesti svoji veri

in navadam, te pa gredo ljudem na živce. Enim zato, ker jih krščanstvo prav nič ne zanima, drugim zato, ker jih še manj zanima laicizem, ki nemoteno vlada v Evropi.

Najtrše soočenje Zahoda z islamom se bo nedvomno zgodilo na področju religije. Islam ne priznava ločitve med »laičnostjo« in »religioznim«, kar pomeni, da ga ni mogoče obravnavati z istimi merili, kakor se to dela s krščansko-judovsko veroizpovedjo. Izkušnja,



Figura, pozno 12. do zgodnje 13. st., kamen, Iran ali Afghanistan, Metropolitanski muzej, New York.

da vera prežema vse pore človekovega življenja, je v islamu tako močna, da ga je mogoče zlahka instrumentalizirati za politične namene. Vprašanje »politične veroizpovedi« je središčno vprašanje, ne samo za odnos gostitelji-priseljenci, Zahod-islam, ampak tudi za islam sam. Nezaupanje, vedno bolj neprikrita mržnja Zahodnjakov ali pa čisto preprost rasizem ne bodo v ničemer pripomogli k rešitvi tega vprašanja. Islam, predvsem Arabci, imajo dovolj upravičenih argumentov, da gledajo z nezaupanjem zahodne velesile, ker imajo vsakdanjo izkušnjo nenehnega izkoriščanja in dominacije. Zahod pa bo moral sprejeti, da razum ali laicizem nista zadostna, da bi utemeljila vsako človeško dejanje, ampak da je to naloga vere.

Srečanje z islamom je za Zahod travmatično tudi zato, ker je laicizem tako mogočen in dogmatičen. Če v Evropi krščanstvo ni več sogovornik ali upoštevanja vredna sila, če je Evropa postala tako rekoč čisto poganska in se boji Boga, krščanskega Boga, celo v svoji preambuli in krščanstvo obravnava le še kot predmet, ki ga je treba varovati kakor »kulturno-umetniški« spomenik, pa igra v arabskem svetu vera v Alaha zelo pomembno družbenopolitično vlogo. Začeti enak proces proti islamu, kakor ga v Evropi vodijo laicisti proti Cerkvi več kot dvesto let, ne bo rešilo težav, ki nastajajo ob srečevanju Evrope z arabskim in muslimanskim svetom. Težava namreč ni v veri, ampak v občutku nemoči, ki ga doživljajo na oni strani Sredozemlja, ko se srečujejo z Zahodom, in strahom, ki ga ima Zahod pred življenjsko silo južnega dela sveta. »Bog« pa se ponuja tako eno kot drugim kot priročno sredstvo za poenotenje »domače fronte« proti nasprotniku ali celo sovražniku. Rešitev spora bomo našli v odpravi razlogov zanj. Predvsem moramo odpraviti razloge, ki povzročajo občutek nemoči, podrejenosti in izkoriščanja, ki vodijo ves Jug v obup. Zahod se mora odpovedati svoji nadutosti in

občutku večvrednosti, ki ga pod krinko vesoljnosti vsiljuje svetu. Z moderno parolo bi lahko rekli, da »moramo resnično sprejeti različnost«. Preden se torej lotimo reševanja problema predvsem pri drugih, se moramo iskreno soočiti sami s seboj, z gibalci naše družbe in z dejanji zahodnih držav in vojsk po svetu.

Med prvimi koraki stoletnega reševanja spora vidimo potrebo po odprti in strpni laičnosti. Laične družbe, ki se ponašajo s tolerantnostjo, se morajo zavedati svojih meja, da bi lahko vztrajno iskale boljše rešitve družbenih problemov. Laičnost, ki sprejema različne veroizpovedi, je boljša kakor prisilna konfesionalnost družbe. Med stvarmi, ki jih laična država še ni dosegla, je resnično spoštovanje religiozne dimenzije človeka tudi v njenih družbenih posledicah, pa čeprav se izrecno odreka sodbi in poseganju na to področje. Tolerantnosti ne smemo zamenjevati z nevtralnostjo. Prava tolerantnost ne sme temeljiti na pomanjkanju vrednot ali brezbriznosti nasproti vrednotam, ampak je možna le v imenu taistih vrednot. »Če sprejmemo, da laičnost ni isto kakor pomanjkanje vrednot, potem se samo od sebe postavlja vprašanje o njihovi utemeljenosti, ko se srečamo z njimi«¹. Sekularni svet poskuša sprejeti vrednote in se izogiba odgovoru na to temeljno vprašanje, zato pa išče odgovore v minimalni možni etiki, ki nam še omogoča laično družbo. Vendar pa je prav to iskanje in minimalizem lahko konfesionalno, kakor na eni veroizpovedi utemeljena družba.

Bitke proti terorizmu Zahod ne more dobiti z milijonskimi vojskami, ker je to početje podobno slonu, ki poskuša ubiti muho. Terorizem bo premagan samo, če mu bodo spodrezane korenine, če mladi ljudje ne bodo videli v samomorilskih napadih in terorističnih celicah nič privlačnega. Brez resnega in dolgotrajnega dela za odpravo vzrokov, ki omogočajo nenehen dotok novih samomorilcev

in aktivistov v teroristične skupine, ne bo mogoče končati te vojne. Odločitev za samomorilstvo je neracionalna, ampak neracionalen je tudi odgovor »ogroženih zahodnih družb«, ki se do zob oborožujejo, trošijo neverjetne vsote za puhlo in negotovo varnost in tako ogrožajo svoj ekonomski razcvet. Veliko bolj učinkovito bi bilo, če bi se energije in sredstva, ki jih namenjamo lažni varnosti, namenila za reševanje obupnega ekonomskega in družbenega položaja večine sveta. Papež Janez Pavel II. je v Braziliji jasno povedal, če ne bomo dali prostovoljno svojih prstanov, nam bodo prej ali slej odrezali roke. Resen in stalen angažma za večjo družbeno pravičnost je boljše orožje proti teroristom, kakor milijarde dolarjev za oboroževanje in nasilni posegi v druge države.

Zahod mora opustiti miselnost, da smo mi vedno »ta dobri«. Miselnost, ki se je začela z antanto, ki je demonizirala svoje nasprotnike v prvi svetovni vojni in še bolj v drugi, ko je bila taka govorica malce bolj upravičena. ZDA so, če ne prej, pa od vietnamske vojne dalje, izgubile svoj moralni kapital, ki so si ga pridobile v drugi svetovni vojni. Hegemon in Izrael sta tudi edini državi, ki sta glasovali proti ukinitvi kemičnega orožja leta 1987 v ZN. Kako torej prav ta država utemeljuje svoj poseg v Iraku s posedovanjem tega orožja? Vsa dvojnost in puhlost Zahoda se vedno znova kaže v razkoraku med propagando (kar je povedano) in dejanji.

Namesto zaključka

Spopad, ki se je od 11. septembra 2001 razširili na ves planet in dobil nov simboličen mejnik 11. marca 2003 v Madridu, se ne bo končal jutri, tudi pojutrišnjem ne. Bush je pravilno napovedal, da bo bitka dolga. Dokler pa bomo pospravljali samo posledice in ne zdravili vzrokov, do tedaj bodo terorizem, strah, ki ga povzroča, in negotovost, v katero so nas vsem znani dogodki povedli, prisotni

in del našega življenja. Islam potrebuje »razvetljenstvo«, ampak očitno je, da ne zahodnjaškega, saj je islamski svet v zadnjih dvesto letih doživel nenehno vrsto ponižanj in izkoriščevanja s strani zahodnih velesil. Odpor proti Zahodu, ki ga preprosto enačijo s krščanstvom, je torej velik. Sprejeti ta zgodovinsko-politična dejstva ne pomeni, da zagovarjamo islamizem ali celo terorizem. Eno in drugo odločno zavračamo! Bolj pa nas skrbi »libanonizacija« celotnega planeta, ki je kot enosmerna ulica v kaos in mednarodni nered, kakor tudi občutek negotovosti in nevarnosti, v katerega se je svet pogreznil od prve zalivske vojne do danes.

Posebna naloga vseh kristjanov je, da prepoznajo resničnost papeževega klica k skromnosti in velikodušnosti; da molijo s sv. Frančiškom, »naj postanem orodje tvojega – Božjega – miru«, in da si nenehno prizadevajo za pravičnost in mir, ne samo v mejah lastne države in družbe, ampak po vsem svetu.

Žal se ta hip zdi, da je politična volja Zahoda, da bi reševal vsa ta vprašanja na nevojaški in miroljuben način, izginila s prizorišča. Ponovna izvolitev Busha nam bo postregla še s štirimi leti »religiozne retorike« in sklicevanje na vero za opravičevanje »iraške« oz. »arabske« politike ZDA. Evropa še vedno složno in poniglavo stoji za »velikim bratom« in ne prispeva svojega deleža k reševanju spora. Ostajata samo Rusija in Kitajska. Za zdaj le gledata, kako se je Zahod zapletel v vojno, ki je ne more dobiti, lahko ga pa uniči. Potrebne so spremembe v odnosu do islama. Ta zahteva je preprosta le na papirju, ker so potrebne spremembe mentalitete, delovanja in upoštevanje resničnih vrednot, da bi se kaj takega uresničilo. Sami pa dobro vemo, kako daleč smo od tega.

I *Islam y occidente, Cristianisme i Justicia. Consejo permanente*, Barcelona, 2001, str. 23.